

УДК 159.923.2

DOI <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.2.10>**С. А. Прахова**кандидат психологічних наук,
викладач кафедри загальної та вікової психології
Криворізький державний педагогічний університет**О. А. Даценко**асистент кафедри загальної та вікової психології
Криворізький державний педагогічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СУБ'ЄКТИВНОЇ ЯКОСТІ ЖИТТЯ В ПСИХОЛОГІЇ

У статті була здійснена спроба аналізу традиційних підходів до проблеми суб'єктивної якості життя як у вітчизняній, так і зарубіжній психології. Зазначено важливість дослідження проблеми для системного вивчення феноменів продуктивності життєвого шляху та особистісної самооефективності. На основі методологічного аналізу представлено теоретичний огляд деяких сучасних концепцій суб'єктивної якості життя, розглянуто різні дефінітивні інтерпретації у визначенні основних понять. Аналізуються змістовно подібні до явища суб'єктивної якості життя конструкти, зокрема такі, як «суб'єктивне благополуччя» та «задоволеність життям», виділені в рамках інших психологічних теорій. Виявляється психологічна сутність суб'єктивної якості життя як психологічної інтерпретації успішності власного існування, вираженої у почуттях задоволеності чи незадоволеності ним. Розкривається специфіка СЯЖ як когнітивно опосередкованого процесу, на основі якого формується емоційно – ціннісне ставлення до життя і себе. Робиться спроба визначення структурної організації феномену з виділенням когнітивного та афективного компонентів. Виділяється система вимірювальних параметрів, об'єктивних та суб'єктивних критеріїв, на підставі яких особистість визначається в оцінках якості життя. Зазначається про роль цінностей, потреб, мотивів та інших інтрапсихічних елементів у формуванні інтегрованого ставлення до власного існування. Робиться спроба виявлення деяких функціональних ознак феномену, наголошується на його адаптаційному, рефлексивному, емоційно-оцінному, конативному та регулятивному характері. Підкреслено зв'язок СЯЖ з відповідними особистісними якостями: наполегливістю, інтернальністю, сміливістю, активністю, оптимізмом, самоповагою і так далі. Окреслено перспективи подальших наукових пошуків. Наголошується на необхідності створення цілісної теоретичної моделі дослідження феномену та розробки практичного інструментарію, використання якого сприяло підвищенню оцінки якості життя.

Ключові слова: суб'єктивна якість життя, ставлення, переживання, оцінка, продуктивність, успішність, життєдіяльність.

Постановка проблеми. В останні десятиліття проблема суб'єктивної якості життя (далі – СЯЖ) усе частіше стає предметом уваги психологічної науки. Важливість її дослідження зумовлена тими радикальними змінами, що зараз відбуваються в нашому суспільстві. Сучасний етап розвитку України характеризується складною та неоднозначною ситуацією, що негативно впливає на сприйняття та оцінку життя. За таких умов розповсюдженими серед населення стали такі негативні психічні стани, як тривога, невпевненість, фрустрованість, депресія, незадоволеність власним існуванням і так далі, що мають дуже серйозні соціально-економічні наслідки для нашої країни. СЯЖ, з погляду розуміння рівня власної екзистенційної реалізованості, є відправною точкою для подальших життєвих звершень та особистісної самореалізації, зумовлює високу успішність людини в різних соціальних сферах. Тому дослідження проблеми є вкрай важливим

як в теоретичному, так і практичному аспекті. Її комплексне вивчення сприятиме визначенню необхідних умов для підвищення життєтворчої продуктивності, суб'єктивної значимості та повноцінної інтегрованості людини в життя суспільства. Розширення знань про соціально-психологічні фактори позитивного ставлення до життя дозволить забезпечити додаткові можливості у використанні внутрішньо особистісних ресурсів і творчого потенціалу, зробити життя людини більш комфортним та якіснішим.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема якості життя має міждисциплінарний характер і доволі широко представлена в різних наукових галузях: в філософії (М.О. Бердяєв, Д.Е. Гаспарян, М.К. Мамардашвілі, А.С. Тодоров та інші); в соціології (І.В. Бестужев-Лада, Б.В. Бойцов, В.С. Голубєв, В.В. Давидова, М.Б. Лига та інші). В психологічній науці феномен СЯЖ вивчався в працях М. Аргайла, Е. Фромма,

А. Маслоу, К. Роджерса, Р. Веєнговена, Е. Діннера, М. Мукашевич, П.П. Фесенко, О.Б. Весни, О.С. Ширяєвої, Д.О. Леонтєєва, І.А. Джидарьян, Г.М. Зараковського, В.І. Кулайкіна, Ю.М. Швалба, А.В. Баранової та інші. В кожному психологічному напрямку проблема досліджується відповідно до визначеної наукової спрямованості, робиться акцент на окремому аспекті життя людини, суб'єктивна оцінка якого впливає на загальне ставлення до власного існування. Науковці переважно зупиняються на констатації окремих факторів позитивної оцінки ЯЖ, залишаючи в тіні психологічні детермінанти хронічної незадоволеності життям. Відсутні або представлені фрагментарно уявлення про механізми зв'язку особистісних і соціально-психологічних факторів, що опосередковують позитивне чи негативне сприйняття життя; не визначені питання операціоналізації феномену якості життя, засновані на розумінні психологічних механізмів трансформації об'єктивних умов у суб'єктивні переживання.

Незважаючи на достатню психологічну представленість проблеми, вона не полишає своєї актуальності і потребує більш ґрунтовного та системного вивчення. Необхідність до її звернення спричинена не лише запитами науки щодо розробки концептуальних основ феномену, але й необхідністю практичного впровадження результатів теоретичного дослідження.

Мета статті полягає у визначенні теоретико-методологічних засад дослідження проблеми СЯЖ, виявленні психологічної сутності, структури та деяких функціональних характеристик феномену.

Виклад основного матеріалу. Якість життя – це складне міждисциплінарне поняття, що об'єднує спроби теоретичного та емпіричного вивчення суттєвих особливостей людського життя з погляду його позитивності, успішності та задоволеності. В соціологічному контексті ЯЖ розглядається як комплексна характеристика соціально-економічних, політичних, культурно-ідеологічних, екологічних факторів і умов існування особистості в соціумі. Як економічне поняття ЯЖ інтерпретується відповідно до показників економічного зростання, матеріального благополуччя населення. Психологічне розуміння феномену має широко розгалужений характер і ідентифікується з суб'єктивним сприйняттям інтегральних характеристик фізичного, психологічного та соціального існування людини. Специфіка наукового аналізу якості життя зосереджується насамперед на її суб'єктивному характері і пов'язана з такими категоріями позитивного функціонування особистості, як «задоволеність життям», «психологічне благополуччя», «щастя», «успіх» тощо. Сучасні дослідники все частіше звертаються до ролі особистості, її активності в досягненні життєвого благополуччя, а також особливостей його інтерпретації. Це

пов'язано з поступовим переходом від способу пасивної людини, повністю керованої зовнішніми обставинами, до образу активної особистості, яка не лише прагне ефективної розбудови власної життєдіяльності, а й визначається в її оцінках.

У вітчизняній психології поняття «якість життя» активно розроблялось в працях К.О. Абульханової-Славської, В.Г. Асєєва, Ш.А. Надірашвілі, І.Т. Левикіна та інших, які запропонували розглядати якість життя в акмеологічному аспекті [1; 2; 9]. К.О. Абульханова-Славська зазначає, що якість життя – це «складне, але завжди узагальнене почуття того, наскільки вдало склалося життя людини», та є «важливим індикатором особистісних досягнень» [1, с. 18]. Критерієм оцінки якості життя в цьому разі виступають показники максимальної життєвої продуктивності, що припадають на період піку особистісної самореалізації.

У психологічному контексті, на думку М. Мукашевич, під якістю життя розуміють поняття, що включає в себе систему умов та обставин, необхідних для повноцінного функціонування особистості та оцінки їх реального існування [12, с. 128]. Автор додає, що якість життя є суб'єктивною феноменологією, оскільки оцінюється самою людиною, тому психологічний або духовний складник є особливо важливою для визначення її критеріїв. Г.М. Зараковській визначає суб'єктивну якість життя як інтегральну оцінку життєдіяльності людей, що виявляється у рівні відповідності результатів життєвих процесів початково заданим потребам та цілям [2, с. 4]. У дослідженнях П.П. Фесенко та Т.Д. Шевеленкової СЯЖ розуміється як цілісне переживання, виражене в суб'єктивному відчутті щастя, задоволеності собою і власним життям, та пов'язане з базовими людськими цінностями і потребами [17, с. 97].

На думку С. Московічі, структура суб'єктивної якості життя прив'язана до соціального простору, залежить від системи інтеракцій, тому її цілком правомірно розглядати як соціальне явище, що функціонує як спосіб інтерпретації реальності і спрямоване на осмислення соціального середовища і себе в ньому [9]. В наукових доробках А. Кемпбелла феноменологія СЯЖ розкривається відповідно до запропонованої автором тріади «володіти – ставитись – існувати», що передбачає задоволеність матеріальним становищем, міжособистісними відносинами та самим собою». Автором зазначається, що «...наявність хороших та міцних стосунків, позитивного самоставлення та відчуття контролю за своїм життям відіграють більш важливу роль у визначенні якості життя, ніж реальна життєва ситуація» [14, с. 112].

У дослідженні психологічної специфіки феномену СЯЖ спостерігається певна складність, зумовлена тим, що механізми її формування знаходяться як у соціальному середовищі, так

і у внутрішньому світі людини. У зв'язку з цим науковці доводять, що СЯЖ як індивідуальна інтерпретація життєтворчої самореалізації охоплює два вимірні параметри: об'єктивний, що представлений реальними досягненнями людини, та суб'єктивний, який відображає оціночний аспект самосвідомості, особливості ставлення до власних успіхів [2; 9; 10; 11]. Об'єктивний підхід передбачає вивчення якості життя за допомогою комбінації різних нормативних і статистичних характеристик, за допомогою яких можна об'єктивно судити про ступінь задоволення потреб і інтересів людини (наприклад, рівень матеріального благополуччя, соціальний статус, розгалужена система суспільних зв'язків, соціальні гарантії та свободи, рівень зайнятості і так далі). Об'єктивні критерії будуються на відомостях, отриманих ззовні, і відображають соціокультурні уявлення про успіх, перемогу та гідне життя. Це своєрідна формалізація індивідуальних життєвих досягнень, їх відповідність історично закріпленим соціальним ідеалам. Натомість до суб'єктивного індикатора якості життя частіше всього відносять не систему об'єктивних досягнень, а суб'єктивне ставлення до них. В.А. Хащенко, А.В. Баранова зазначають, що суб'єктивність ЯЖ виявляється у позитивному чи негативному ставленні до свого життя, самого себе, своїх успіхів та поразок [4, с. 39]. Г.М. Зараковській, К. Ріф, Е. Діннер, Є.В. Садальський та інші, в даному контексті, зауважують про психологічне благополуччя як узагальнений показник високої ЯЖ [7; 8]. Суб'єктивний параметр ЯЖ інтерпретується з точки зору процесів оцінювання продуктивності, успішності свого життя, задоволеності чи незадоволеності ним.

Схожа наукова позиція спостерігається в працях М.Н. Алферової, де зауважується, що категорія СЯЖ об'єднує зовнішні та внутрішні характеристики життєдіяльності людини і визначається як: «...єдність показників, які характеризують рівень задоволення комплексу людських потреб та реалізації життєвих планів і співвідносяться, з одного боку, з соціальними стандартами, з іншого – з оцінкою міри самореалізації особистості» [2; с. 2]. Авторкою зауважується, що якість життя зумовлена об'єктивним і порівняно інваріантним для великих соціальних груп способом життя, що задає зовнішні критерії аналізу. Натомість внутрішній контекст ЯЖ експліковано в системі індивідуальних оцінок, які люди надають власній життєтворчості і самим собі (своїм умінням, здібностям, рисам характеру і так далі); визначається умовами задоволення як базових, так і індивідуально-специфічних потреб у рамках обраного стилю та способу життя. Залежність СЯЖ від рівня задоволення потреб є доволі розповсюдженою тенденцією у дослідженні фено-

мену. А.О. Шатрова виділяє п'ять типів потреб, задоволення яких впливає на оцінку якості життя: 1) базові, фізичні; 2) соціальні; 3) матеріальні; 4) особистісної самореалізації; 5) духовного розвитку [5].

Зазначені особливості дозволяють припустити, що СЯЖ розглядається як процес і результат суб'єктивного оцінювання рівня, якості, умов та змісту життєдіяльності, своїх стосунків і самого себе в цілісному онтологічному просторі. Це свідомо позиція у визначенні ефективності не лише життєвого шляху, ціннісно-оціночного ставлення до результатів власної життєдіяльності, а й самого себе як суб'єкта цих екзистенційних процесів. Є.І. Головаха та Н.В. Паніна зазначають, що суб'єктивна оцінка життя виражає життя як таке, що вдалося або ні; виявляється в індивідуальному змісті переживань, що зумовлені як об'єктивними показниками або віхами біографії, так і ставленням особистості до себе [7, с. 89]. У процесуальному контексті СЯЖ – це складний когнітивно опосередкований акт, що ґрунтується на оцінці власної ефективності в досягненні поставлених цілей і вирішенні життєвих задач; виникає на основі раціоналізації різних джерел інформації про власну життєву продуктивність; базується на порівнянні власних досягнень із соціальними стандартами, успіхами і оцінками інших людей. СЯЖ – це відрефлексоване в індивідуальній свідомості домінуюче ставлення особистості до соціально-психологічних, індивідуально-особистісних (духовних в тому числі) умов свого життя, а також до себе як суб'єкта життєдіяльності.

Поняття СЯЖ має широкі дефінітивні зв'язки з іншими суміжними категоріями. У зарубіжній психології це поняття часто використовується як синонім «суб'єктивного благополуччя» та «задоволеності життям». Є.В. Балацький зазначає, що задоволеність життям – це «складне індивідуально-психологічне утворення, що засвоєне на інтеграції когнітивних та емоційно-вольових процесів, яке виявляється як суб'єктивна оцінка внутрішніх та зовнішніх обставин власного життя [3, с. 43]. На думку Т.Д. Шевеленкової, психологічне благополуччя існує у свідомості особистості і є суб'єктивною реальністю, яка характеризується цілісністю та базується на інтегральній оцінці свого життя [17, с. 95]. І задоволеність життям, і суб'єктивне благополуччя виявляють взаємодетермінаційні зв'язки з феноменом СЯЖ, виступаючи його емоційно-оціночними показниками.

Необхідність розробки інтегрованої моделі феномену передбачає необхідність виділення соціально-психологічних критеріїв, на підставі яких людина оцінює якість свого життя. О. Віговська щодо цього зазначає, що індикаторами СЯЖ можуть бути показники благополуччя людини у різних сферах, а саме: економічне благополуччя,

соціально-психологічне благополуччя, особистісне благополуччя, особистісна свобода, сімейне благополуччя [6]. На думку Е. Кологривової, емоційно-когнітивне ставлення до життя є інтегральною оцінкою диспозицій особистості: до себе; до соціального світу як цілого та до окремих, найбільш значущих для індивіда осіб; до ідеального світу [5]. Як зауважує Ю. Кашлюк, оцінка власного життя відбувається з урахуванням рівня автономності, управління навколишнім середовищем, показників особистісного зростання, позитивних відносин з оточуючими, наявності життєвих цілей і можливостей їх досягнення а також позитивного самоприйняття [10, с. 180]. Л. Ключко виділяє наступні показники СЯЖ: соціальний (задоволеність особистості своїм соціальним статусом і станом суспільства, членом якого вона є); духовний (відчуття приналежності до духовної культури суспільства), фізичний (тілесний комфорт, фізичне самопочуття, життєвий тонус); матеріальний (задоволеність матеріальним аспектом свого існування); психологічний (узгодженість психічних процесів і функцій, відчуття цілісності, внутрішньої рівноваги та гармонії) [11]. За визначенням О. Віговської, якість життя оцінюється п'ятьма параметрами: фізичним, психологічним, соціальним, професіональним, навколишнім середовищем [6].

Феномен суб'єктивної якості життя належить до характеристик самосприйняття особистості з погляду оцінки нею свого життєвого простору і визначається як усвідомлення особистістю індивідуального благополуччя і суб'єктивного задоволення від реалізації життєвих планів і програм. На думку А.В. Баранової, СЯЖ як інтегральне ставлення особистості до конкретного моменту свого життя відображає не просто переживання людиною своєї життєвої ситуації, а фіксується на її ціннісному значенні, смислі для подальшої життєдіяльності [4, с. 37]. Категорія цінності у визначенні концептуальних засад СЯЖ займає одне з найважливіших місць. За визначенням автора, ціннісні орієнтації розглядаються як відображення в свідомості індивіда смислу та значення прийнятих стратегічних життєвих цілей, світоглядних орієнтирів, які відіграють ключову роль у процесах розбудови та оцінки життєдіяльності [4, с. 38]. Цінності формують базові переконання, являють собою глобальні, імпліцитні, досить стійкі судження індивіда про світ і про себе, виступають підґрунтям для оцінок та інтерпретацій якості свого життя. Цінності напряму корелюють з «життєвою позицією» (Л.І. Божович), «сміслом життя» (В.Е. Чудновський), «особистісним смислом» (Д.О. Леонтьєв), «особистісною самореалізацією та самодетермінацією» (С.Д. Максименко, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко), «мотивами діяльності та поведінки» (О.М. Леонтьєв, О.Г. Асмолов) і так далі, тобто тими факторами, що опосередковують життєтворчість та її оцінку. Цінності, разом

з іншими базовими структурами спрямованості особистості, таким як потреби, мотиви, установки тощо, формують так звану «таксономічну сітку», через яку людина «пропускає» своє життя. Йдеться про те, що оцінка якості життя відбувається не як сума окремих досягнень, а опосередковується відповідно до внутрішніх інтрапсихічних критеріїв (потреб, мотивів, цілей і так далі), які надають життєвим досягненням особливого смислу та значення.

Фундаментальний характер СЯЖ виявляє глобальну роль у процесі життєдіяльності особистості і виконує ряд функцій. У роботах О. Весни наголошується на оціночній, мотиваційній та ціннісно-смісловій функціях. [5]. Т.Д. Шевеленкова і П.П. Фесенко до зазначеного переліку додають функції: адаптації (регуляція самоставлення, самопочуття, взаємин із зовнішнім світом, пристосування до нього); пізнання (розуміння світу, свого життя, саморозуміння); управління когнітивними процесами (інтеграція особистості в соціумі); конативну (вибір стратегій поведінки залежно від локусу благополуччя і спрямованості особистості); розвитку (творчий рух як в сторону саморозвитку, так і в бік забезпечення зовнішніх умов для задоволення вищих потреб і приведення всієї системи в рівновагу) [17; с. 99–100].

Досліджуючи питання структурної організації СЯЖ, науковці пропонують виділити такі когнітивний та афективний компоненти. Так, наприклад, Р.М. Шаміонов зазначає, що якість життя з погляду його психологічної оцінки представляє собою «... складну, поліваріативну, структурно-динамічну систему, яка базується на інтеграції раціонального та афективного, що в цьому складному поєднанні відображає суб'єктивно-ціннісне відношення до життя» [16, с. 87]. Рефлексивний складник СЯЖ – це узагальнене судження, у якому відображається міра реалізації спрямованості людини, практична експлікація її ціннісно-сміслових прагнень. Раціоналізація виявляє сутність свідомого оцінювання об'єктивних показників успіху з суб'єктивним прагненням до нього, ступінь задоволення потреб, можливості втілення життєтворчих задумів тощо. Ідея когнітивного опосередкування підтримується дослідженнями Ю.М. Швалба, в яких СЯЖ охоплює різні раціональні механізми, які забезпечують процеси свідомого аналізу та оцінки ситуації життєвого успіху та дозволяють суб'єкту бути задоволеним від досягнутого [13]. Афективний компонент включає емоційно-ціннісне ставлення до життя, домінуючі переживання, баланс позитивних та негативних оцінок, емоції задоволеності чи незадоволеності. Т.В. Углова зазначає, що афективний складник СЯЖ реалізується як «...комплексна, суб'єктивна оцінка існування людини загалом (умов життя і діяльності, досягнень, стосунків з людьми тощо), яка супроводжується різними емоційними пережи-

ваннями...» [15, с. 92]. Вимірювання афективного складника СЯЖ зазвичай доповнюється показниками відчуття щастя. В цьому контексті щастя виступає узагальненим емоційним індикатором СЯЖ. Когнітивно-афективна природа оцінки ЯЖ дозволяє сформуванню узагальнених і відносно стійких переживань суб'єктом своєї життєтворчої активності, цінності, змістовності та емоційної забарвленості життя.

Психологічний аналіз феномену СЯЖ засвідчує його складний полідетермінований характер і залежність від різних психологічних предикторів. У дослідженнях М. Аргайла, Е. Діннера, А. Кемпбелла та інші, зазначається про екстраверсію, інтернальний локус контролю, самоповагу, самоприйняття, оптимізм, життєрадісність, цілеспрямованість, рішучість і так далі, які зумовлюють більш-менш високу оцінку якості життя [11; 13: 16]. У вітчизняній психології в працях К.О. Абульханової-Славської, І.А. Джидарьян, Г.М. Зараковського, В.О. Татенко та інших наголошується на самореалізації, активності, сміливості, відповідальності, здатності до самовираження та самозмін, самодетермінованості тощо.

Висновки. Проведений теоретичний аналіз феномену дозволяє визначити його як складне індивідуально-психологічне утворення мотиваційно-ціннісного характеру, що виражається у суб'єктивному ставленні до власного життя і самого себе. За своєю психологічною сутністю СЯЖ – це насамперед узагальнена оцінка власного існування на предмет задоволеності чи незадоволеності ним. За своєю структурною організацією СЯЖ включає два основних компонента: когнітивний, який завдяки механізмам раціоналізації забезпечує можливість інтерпретації самоефективності і життєвої продуктивності, і афективний, що відображається у системі провідних емоцій і переживань. Виділено деякі психологічні предиктори СЯЖ. Перспективність наукової розвідки може бути спрямована на вивчення структури, детермінант та механізмів зазначеного явища, його емпіричне дослідження, а також на розробку і впровадження практичного інструментарію, використання якого значно б підвищило оцінку якості життя особистості.

Література:

- Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни методологические проблемы психологии. Москва : Мысль. 1991. 299 с
- Алферова М.Н., Бабинцев Л.П. О возможном подходе к разработке психологической концепции и программы улучшения качества жизни населения. *Технологии качества жизни*. 2002. Т. 2, № 2. С. 1–10.
- Балацкий Е.В. Факторы удовлетворенности жизнью: измерение и оценка. *Мониторинг общественного мнения*. 2005. №4 (76) С. 42–52.
- Баранова А. В., Хащенко В. А. Восприятие и оценка качества жизни. *Экономическая психология: современные проблемы и перспективы*. Санкт-Петербург. 2002. С. 36–39.
- Весна Е.Б., Ширяева О.С. Психологическое благополучие личности в экстремальных условиях жизнедеятельности. *Гуманитарные науки*. 2009. № 2 (8). С. 31–41.
- Віговська О. Якість життя особистості. *Теоретико-емпіричні доробки сучасної психології*. №2, 2013. С. 161–167.
- Головаха Е.И., Панина Н.В. Критерии и принципы разумной организации жизни. *Разумная организация жизни личности*. Киев : Наукова думка, 1989. С. 88–104.
- Данильченко Т.В. Особливості вивчення соціальних потреб як предиктора суб'єктивного благополуччя особистості. *Вісник Чернігівського Національного педагогічного університету*. 2015. Вип. 126. С. 63–69.
- Джидарьян И.А. Счастье в представлениях обыденного сознания. *Психологический журнал*. 2000. Т. 21, №2. С. 40–48.
- Кашлюк Ю.І. Основні чинники, які впливають на психологічне благополуччя особистості. *Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України*. Том 34. 2016. С. 170–181.
- Клюйко Л. Теоретико-методологічний аналіз феномену задоволеності якістю життя як умови розвитку професійної Я-концепції особистості *Психологічні перспективи*. Вип. 32, 2018, С. 135–148.
- Мукашевич М., Корпач К. Концептуальні підходи до вивчення феномену якості життя та його оцінки. *Український науковий журнал Освіта регіону*. 2011. № 3. С. 128–132.
- Особистісні детермінанти еколого-орієнтованої життєдіяльності : монографія / Ю.М. Швалб, О.Л. Вернік, О.О. Вовчик-Блакитна [та ін.] ; Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. 330 с.
- Петрушина И.Ю. Субъективные индикаторы качества жизни в социологии и психологии: обзор современных интерпретаций. *Психологические исследования*. 2001. № 1. С. 111–118.
- Углова Т.В. Субъективные предпосылки удовлетворенности жизнью в период взрослости. *Вестник НГУ*. 2013. Т. 2. № 74. С. 91–94.
- Шамионов Р.М. Субъективное благополучие личности: психологическая картина и факторы. Саратов : Научная книга, 2008. 240с
- Шевеленкова Т.Д., Фесенко П.П. Психологическое благополучие личности (обзор основных концепций и методологическое исследование). *Психологическая диагностика*. 2005, № 3. С. 95–130.

Prakhova S. A., Datsenko O. A. Theoretical principles of subjective quality of life's study in psychology

The article deals with the attempt to analyze traditional approaches to the problem of subjective quality of life in both native and foreign psychology. The importance of researching the problem for a systematic study of the phenomena of life productivity and personal self-efficacy is noted. On the basis of methodological analysis the theoretical overview of some modern concepts of subjective quality of life is presented, various definitive interpretations in definition of basic concepts are reviewed. The meaningfully similar constructs to the subjective quality of life phenomena are analyzed, such as "subjective well-being" and "life satisfaction", highlighted within other psychological theories. The psychological essence of the subjective quality of life is revealed as a psychological interpretation of one's own existence's success, expressed in feelings of satisfaction or dissatisfaction with it. The specificity of SQL as a cognitively-mediated process is revealed, where emotional-value attitude to a life and oneself is formed. It was made an effort to determine the structural organization of the phenomenon with separation of cognitive and affective components. The system of measuring parameters, objective and subjective criteria on the basis of which the personality is determined in the quality of life assessments, is distinguished. The role of values, needs, motives and other intrapsychic elements in forming an integrated attitude to one's own existence is noted. It was made an attempt to identify some of the functional features of the phenomenon, emphasizing its adaptive, reflexive, emotional-evaluative, connective and regulatory character. The connection of SQL with the corresponding personal qualities is emphasized: persistence, internality, courage, activity, optimism, self-esteem, etc. The prospects for further scientific research are outlined. The need to create a coherent theoretical model for study of the phenomenon and the development of practical instrumentarium, emphasizing the quality of life assessment, is emphasized.

Key words: *subjective quality of life, attitude, experience, evaluation, productivity, success, vitality.*